

nin, Tomáš Borovský a Demeter Malaták se zaměřili na panovnické itineráře a královské slavnosti středověké Moravy. Kontakty českých a rakouských elit v době vlády krále Přemysla Otakara II. jsou předmětem zájmu Marcina Rafała Pauka. Upravenou kapitolou zdřílí diplomové práce Alexandra Brummera je výklad života a díla Karla Havlíčka v textech sociologa Emanuela Chalupného jako součást fenomenu Havlíčkova „druhého života“.

Celkově lze konstatovat, že Studia historica brunensia za rok 2007 poskytují mnoho cenných podnětů nejen historikům a politologům, ale i laické veřejnosti.

J. VACULIK

* Brno, MU 2007. 153 s.

Další kniha J. Šmajse *

PhDr. Ing. Josef Šmajš, CSc. (23. 11. 1938), absolvent strojního inženýrství na Vojenské akademii v Brně a oboru filozofie na MU, je profesorem filozofie na Filozofické fakultě a na Ekonomicko-právní fakultě. Přednáší ontologii, gnozeologii, filozofii techniky a problematiku vztahu přírody a kultury. Z tohoto svého zájmu vytěžil dosud tyto práce: Sociální funkce vědy (1986), Příroda a kultura (spoluautor – 1990), Příroda, člověk, kultura (1993), Kultura proti přírodě (1994, 2. vyd. 1996 vyšlo česky, německy a anglicky), Ohrožená kultura (1995, počtění Cenou ministra životního prostředí ČR, 2., upr. vyd. vyšlo 1997 česky a anglicky), Drama evoluce. Fragment evoluční ontologie (2000), Evoluční ontologie (s J. Krobem – 2003), rozhlasové ekologické eseje Filosofie psaná kurzívou (2003). Pro světovou encyklopedii Encyclopedia of Anthropology (2006) zpracoval hesla Culture, Nature, Technology, Environmental Philosophy. V r. 2008 vychází v zahraničí jeho originální koncept evoluční ontologie Evolutionary Ontology. Reclaiming the Value of Nature by Transforming Culture.

V loňském roce vyšla kniha J. Šmajse, *Potřebujeme filosofii přežití?* Na otázku v názvu knihy (kterou opakuje v názvu 1. kapitoly) odpovídá: „Filosofii přežití potřebujeme jednak proto, abychom z vlastní viny předčasně nevy-

hynuli, jednak proto, abychom pomohli veřejnosti a politice hledat východisko z krize. Může nám sloužit také k tomu, abychom dnešní formální demokracii, která sice hájí lidské zájmy, ale schvaluje pustošení Země, přeměnili na demokracii skutečnou, jež bude zbytečnému ničení Země a poškozování lidského zdraví efektivně čelit.“ Půjde tedy o transformaci protipřírodní kultury v kulturu biofilní.

Všechny další kapitoly navazují – z různých úhlů pohledu – na první dvě kapitoly. Tak 3. kapitola (gnoseologická) zvláště podkapitolou Tři úrovně poznávání (čtení) skutečností. 4. kapitola (pedagogická) má těžiště v podkapitole Biofilní orientace vzdělání. 5. kapitola (fečová) zdůrazňuje sociokulturní informace. A konečně 6. kapitola (o popularizaci vědy a filosofie) nadhazuje mj. sedm způsobů popularizace vědy.

Šmajsova kniha vyúsťuje do sedmibodové Nájemní smlouvy se Zemí. Z nich jsou zvláště důležité bod 4. – Konflikt kultury s přírodou, a bod 7. – Člověk je poprvé odpovědný za svou druhovou existenci. Je zajímavé, že tento apelativní text Filosofický časopis neuveřejnil, ale paradoxně o něm rozvinul diskusi. Text však dostal publicitu v periodikách jiných, i zahraničních.

Knize lze vytknout snad jediné: že literatura je roztroušena jen v textu a v poznámkách pod čarou, zatímco by čtenáři uvítali i její přehled na konci knihy.

Kniha by mohla a měla zaujmout nejen filozofy, ale i nefilozofy – jako zaujala např. v setmělém planetariu brněnské hvězdárny Šmajsova přednáška, kterou kultivovaně četla jeho žena, docentka psychologie, jakoby v atmosféře slavného výroku Kantova o hvězdném nebi nad námi a mravním zákonu v nás.

Všechna dosavadní filozofická produkce prof. J. Šmajse jej jistě dostatečně vybavila k úspěšné aktivní účasti na světovém filozofickém kongresu v Seulu. Snad zapůsobil ještě více než H. Küngův *Projekt Weltethos* (München 1990) s ústřední myšlenkou „Není přežití bez světového etosu“.

J. SEDLAK

* Brno, Doplněk 2008, 101 s.